

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
The Guideline for Operation Development on Student Support
System in Schools under the Secondary Education
Service Area Office Phthalung

¹ใหม่ พลเพชร Mai Ponphet

²นวรรตน์ ไชชมภู Navarat Waichompu

¹²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹²Educational Administration, Hatyai University

¹Corresponding author, e-mail: maiponpet@gmail.com

Received June 17, 2023; Revised December 11, 2023; Accepted: December 11, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 292 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก หาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .940 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี $PNI_{modified}$ ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD=0.63$) และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD=0.63$) 2. ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงในภาพรวมมีค่า $PNI_{modified} = 0.09$ โดยด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าดัชนี $PNI_{modified}$ เป็นลำดับแรก ($PNI_{modified} = 0.14$) 3. แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรกำหนดเกณฑ์คัดกรองที่เป็นมาตรฐานและใช้วิธีอย่างหลากหลาย 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ควรสนับสนุนนักเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน 4) ด้านการป้องกัน และ

แก้ไขปัญหา นักเรียน ควรสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรสร้างเครือข่ายการส่งต่อให้หลากหลาย

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the current and desirable conditions for Operation Development on Student Support System in Schools 2) to study the needs and requirements for the development of Operation Development on Student Support System in Schools and 3) to study problems, suggestions, and guidelines for developing of Operation Development on Student Support System in Schools. The sample group was teachers in Schools under the Secondary Education Service Area Office Phthalung. the sample size was determined by comparing the proportions from Table of Craigie and Morgan. The sample group was 292 people and 6 key informants. The research tool was a questionnaire and an in-depth interview. There was a confidence value of the questionnaire using the confidence value formula of the entire questionnaire equal to .940. Data were analyzed to find statistical values, namely, frequency, mean, percentage, standard deviation and analyze the priorities of the necessary needs with the PNI_{modified}. The research findings revealed that: 1. The current of Operation Development on Student Support System in Schools under the Secondary Education Service Area Office Phthalung at a high level ($\bar{X} = 4.18$, SD =0.63) and desirable condition at the highest level ($\bar{X} = 4.61$, SD =0.63). 2. The need for the development of the implementation of Operation Development on Student Support System in Schools under the Secondary Education Service Area Office Phthalung was PNI modified= 0.09. In terms of student screening, the PNI modified index was the first. (PNI modified = 0.14). 3. Guidelines for developing the Operation Development on Student Support System in Schools under the Secondary Education Service Area Office Phthalung, consisting of 5 aspects: 1) 1) Individual Student should promote and support the work of teacher advisors. 2) Student screening should be determined Standardized screening criteria. 3) Support and development of students should be encouraged for students to achieve inclusive development for all student groups. 4) Defense and solve student problems should be cooperation from all group involved established. And 5) Transfer should be built to network or team to diversify.

Keyword: The Guideline for Development; Student Support System; the Secondary Education

บทนำ

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโต งามงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าในสังคมต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดมีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหา การคุ้มครองเด็ก เพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้รับความช่วยเหลือให้มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรมจริยธรรมสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (วุฒิพงษ์ พันทิวา, 2563)

ดังนั้น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียน ในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยระดับดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอย หลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ซึ่งการดำเนินงานระบบช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมา พบว่ายังมีปัญหาที่เผชิญอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนอย่างมาก ซึ่งเด็กอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่มีภาวะอารมณ์แปรปรวนสูง ขาดทักษะและประสบการณ์ในการเผชิญกับปัญหา มีพฤติกรรม การแสดงออกที่ไม่เหมาะสม แต่งกายผิดระเบียบ ไม่มีวินัย กระด้างกระเดื่อง ไม่มีสัมมาคารวะ เหม่อ ลอย เก๋ตัว ซึมเศร้า พุดจาก้าวร้าว ไม่สุภาพ โต้เถียง เสียงดัง เอะอะโวยวาย การเรียนตกต่ำ ไม่สนใจ การเรียน หนีเรียนหรือมาโรงเรียนสายเป็นประจำ มีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน มั่วสุมทางเพศกับเพื่อน ชายหญิง พาพาอาวุธหรือใช้สารเสพติด เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้หากไม่ได้รับการป้องกันแก้ไขอย่างเหมาะสมอาจก่อให้เกิดปัญหาที่รุนแรงในอนาคตได้ (พิชาพงศ์ นาฏ และกฤษณก ดวงชาตม, 2565) ถึงแม้ว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ตรชนกและให้ ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี พ.ศ. 2565 ที่ผ่านมามีนักเรียนในโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่ในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาพัทลุง ได้ฆ่าตัวตายเพราะการพุดกตตันจากคุณครู จากเหตุการณ์ในครั้งนั้น เป็นปัญหาที่ สะท้อนถึงระบบการดูแลนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งที่ผ่านมารโรงเรียนได้มีการเรียนการสอนผ่านระบบ ออนไลน์เป็นระยะเวลานาน ทำให้เกิดช่องว่าง ความใกล้ชิด ความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนลด น้อยลง ทำให้ไม่สามารถติดตามความเป็นอยู่ของนักเรียนได้ จากกรณีดังกล่าว ก่อให้เกิดการประชุม ของภาคีเครือข่ายในประเด็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ควรมีการเจาะลึกและให้ความสำคัญ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องครอบครัวและปัญหาของนักเรียน เพื่อนำมาแก้ไขให้ถูกจุด นอกจากนี้ยัง

พบว่า อีกหลายโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ยังคงพบปัญหาอื่นๆ เกี่ยวกับนักเรียน อาทิเช่น เด็กนักเรียนฆ่าตัวตาย เด็กนักเรียนติดสารเสพติด เด็กนักเรียนมั่วสุม เด็กนักเรียนถูกให้ออกกลางคัน เป็นต้น โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่นักเรียนต้องเรียนออนไลน์ ทำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยลง ทำให้เกิดช่องว่าง ความใกล้ชิด ความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียนน้อยลง ส่งผลต่อการติดตามความเป็นอยู่ของนักเรียน อีกทั้งสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ปัญหาภายในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของนักเรียนและสมาธิของนักเรียน (กรุงเทพมหานคร, 2565)

จากปัญหาและสภาพการดำเนินงานของระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนและมีบทบาทสำคัญในการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน แก้ไข และป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับคุณภาพของนักเรียน จึงมีความตระหนักและสนใจศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ตลอดจนการศึกษาแนวทางเพื่อการพัฒนาการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้เรียนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้ให้ข้อมูลสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,223 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำนวน 292 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติโรงเรียนที่ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงได้แก่ โรงเรียนหารเทารังสีประชาสรรค์, โรงเรียนบางแก้วพิทยาคม โรงเรียนควนพระสาครินทร์ และโรงเรียนปากพะยูนพิทยาคาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน และหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบด้านการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำนวน 2 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และมีบทบาทในการดูแลรับผิดชอบด้านการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

2. แบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 ท่าน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน และหัวหน้าหรือผู้รับผิดชอบงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำนวน 2 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

วิธีเก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในรูปแบบการตอบออนไลน์ (Google Form) ไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการประสานกับเจ้าหน้าที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อให้ทราบแหล่งข้อมูล ที่อยู่ ส่งแบบสอบถามผ่านทางระบบการสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 30 วัน

2. ผู้วิจัยนัดวัน เวลา และสถานที่ เพื่อเข้าพบและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง

3. ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตาม Belmont Report ได้แก่ หลักความเคารพในบุคคล (respect for person) หลักการให้ประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดอันตราย (beneficence/Non-maleficence) และหลักความยุติธรรม (justice)

4. นำคำตอบที่รวบรวมจากแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบของ Google form มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัย

5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาดำเนินการวิเคราะห์ แยกประเด็น สรุปผล ตามขั้นตอนของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลจาก Google form ที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์ของคำตอบมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครู ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง จำนวน 5 ด้าน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ในการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

(n=292)

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.09	0.62	มาก
2	การคัดกรองนักเรียน	4.02	0.69	มาก
3	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.22	0.60	มาก
4	การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน	4.28	0.59	มาก
5	การส่งต่อนักเรียน	4.30	0.63	มาก
รวม		4.18	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD=0.63$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน

($\bar{X} = 4.30$, $SD=0.63$) ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.59$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.60$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.62$) และด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.69$)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

(n=292)

สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.71	0.64	มากที่สุด
2	การคัดกรองนักเรียน	4.66	0.62	มากที่สุด
3	การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.67	0.67	มากที่สุด
4	การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน	4.51	0.59	มากที่สุด
5	การส่งต่อนักเรียน	4.52	0.62	มากที่สุด
รวม		4.61	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $SD = 0.63$) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.64$) ด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.67$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.62$) ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.59$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		สรุปผล (PNI)	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	(I-D)/D	ลำดับที่
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.09	0.62	4.71	0.64	0.13	2
2. การคัดกรองนักเรียน	4.02	0.69	4.66	0.62	0.14	1
3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.22	0.60	4.67	0.67	0.10	3

4. การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน	4.28	0.59	4.51	0.59	0.05	4
5. การส่งต่อนักเรียน	4.30	0.63	4.52	0.62	0.05	4
โดยรวม	4.18	0.63	4.61	0.63	0.09	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรในภาพรวมมีค่า $PNI_{modified} = 0.09$ เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ด้านการคัดกรองนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.14$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{modified} = 0.13$) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.10$) ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ($PNI_{modified} = 0.05$) และ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($PNI_{modified} = 0.05$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร

ในการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครู ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านต่าง ๆ สรุปผลจากการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา เช่น การสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายเดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียน มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสอบถามและบันทึกเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนทุกคน

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ควรกำหนดเกณฑ์คัดกรองที่เป็นมาตรฐานและใช้วิธีอย่างหลากหลายเพื่อให้สามารถแยกกลุ่มนักเรียนได้ถูกต้อง ควรนำเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับนักเรียนในการคัดกรองเพื่อประหยัดเอกสารและเพิ่มความสะดวกในการติดต่อกับนักเรียน และการคัดกรองควรทำอย่างน้อยเดือนละครั้ง

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า ควรสนับสนุนนักเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม ทุกด้านในระดับโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน การกำหนดแผนโครงการและกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ ค้นหานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ และให้โอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

4. ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ควรสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครูที่ปรึกษา ฝ่ายกิจการนักเรียน ฝ่ายแนะแนวร่วมกันปรึกษา หาแนวทางในการป้องกัน และแก้ไข รวมทั้งการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมหรือจัดการเรียนรู้เพื่อป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองอย่างทันเหตุการณ์

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า มีการวางแผนในการส่งต่อ เช่น ครูที่ปรึกษาส่งไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ถ้าหากไม่ดีขึ้นก็ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเฉพาะทางหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสร้างเครือข่ายการส่งต่อให้หลากหลายและครอบคลุมทั้งการส่งต่อภายในและภายนอกให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปรับพฤติกรรมของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง สามารถอภิปรายผล
การศึกษาได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน
ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น
รายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน เพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาพัทลุง ได้รับนโยบายจากศึกษาธิการจังหวัดและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้น
สังกัด ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งมีความสนใจและให้
ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมาก โดยสถานศึกษามีการประเมินและสรุปผลการดำเนินงานด้านการ
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้กำกับดูแล ตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์พฤติกรรม
นักเรียนเพื่อคัดกรอง แบ่งกลุ่มนักเรียน สถานศึกษามีการจัด พัฒนา และปรับปรุงสภาพแวดล้อม
บรรยากาศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ
นักเรียนทุกกลุ่มด้วยความยินดี เต็มใจ และเก็บรักษาข้อมูล นักเรียนเป็นความลับ อีกทั้งสถานศึกษา
ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างเหมาะสม กำหนดหน้าที่และกรอบการ
ดำเนินงานการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิสา มา
สุข ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วน
จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดระยองโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดย 3 ลำดับแรกที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและ
แก้ไขปัญหา นักเรียน ตามลำดับ (สุนิสา มาสุข, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา สุข
สำแดง ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพ
ปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน (รุ่งนภา สุขสำแดง, 2563)

2. จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
มากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น
รายบุคคล ด้านส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และ
ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน ตามลำดับ สอดคล้องกับเจตบดินทร์ บุญญรัตน์, สาโรจน์
เผ่าวงศ์ และนิพนธ์ วรรณเวช ที่เสนอว่า การช่วยเหลือนักเรียนนั้นเกี่ยวกับการการรู้จักนักเรียน
เป็นรายบุคคล สถานศึกษาควรมีการสร้าง ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่
ตรงกัน กำหนดเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินงานในด้าน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็น
ระบบ และครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับหลักจิตวิทยา

เพื่อให้ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้หลักการและเข้าใจนักเรียนให้มากขึ้น (เจต บดินทร์ บุญญรัตน์, สารโจน์ เผ่าวงศ์สกุล และนิพนธ์ วรรณเวช, 2565)

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ได้รับนโยบายจากศึกษาธิการจังหวัดและกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งมีความสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวมาก ทำให้มีความคาดหวังในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างดีที่สุด โดยเฉพาะด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากข้อมูลของนักเรียนแต่ละคน เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินการในขั้นตอนต่อไป ได้แก่ ขั้นตอนการคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังนั้น ความคาดหวังหรือสภาพที่พึงประสงค์ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจึงสูงกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชาพงศ์ นาฏ และ กฤษณก ดวงชาทม ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (พิชาพงศ์ นาฏ และ กฤษณก ดวงชาทม, 2565)

วัตถุประสงค์ที่ 2 จากการศึกษาความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน และ ด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล เป็นด้านกระบวนการเริ่มต้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากสามารถคัดกรองนักเรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ก็จะส่งผลดีต่อกระบวนการหรือขั้นตอนต่อไป เช่น การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน ซึ่งการคัดกรองต้องอาศัยข้อมูลที่ต้องการ แม่นยำ มีรายละเอียดเชิงลึกจากด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2 ด้านนี้ จึงเป็นกระบวนการเริ่มต้นที่สำคัญในการพัฒนาหรือดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชาพงศ์ นาฏ และ กฤษณก ดวงชาทม ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และรองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อ และด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ตามลำดับ (พิชาพงศ์ นาฏ และ กฤษณก ดวงชาทม, 2565)

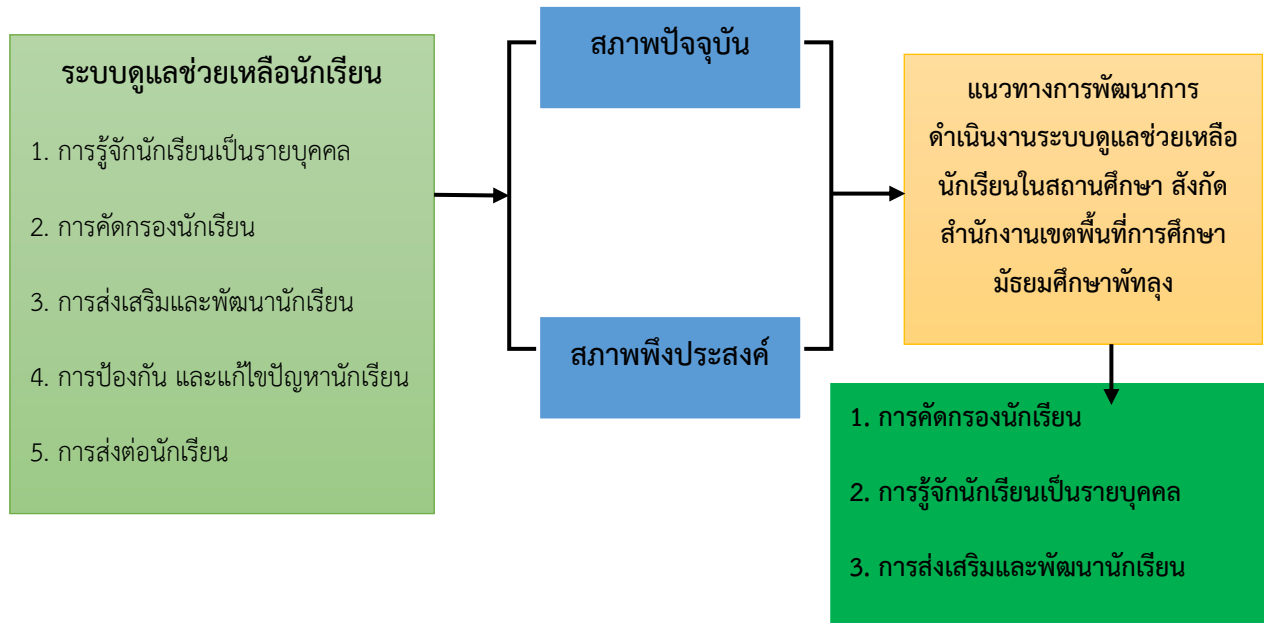
วัตถุประสงค์ที่ 3 จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาดูแลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านรู้จักนักเรียนรายบุคคล เนื่องจากต้องรู้จักนักเรียน สภาพแวดล้อมครอบครัว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและประวัติส่วนตัวของนักเรียน ที่

ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อดำเนินการด้านต่างๆ ต่อไป และรองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน เนื่องจากสามารถเข้าถึงปัญหาของเด็ก และสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุดมากที่สุด ตลอดถึงการส่งเสริมและพัฒนา ทักษะ ความสามารถพิเศษด้านๆ ต่อไป โดยโรงเรียนและผู้บริหารควรให้การสนับสนุนครูที่ปรึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านรู้จักนักเรียนรายบุคคล เช่น จัดงบประมาณค่าเดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียนให้กับครูและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ผู้บริหารต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสอบถามและบันทึกเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนทุกคน อีกทั้งโรงเรียนควรมีการคัดกรองตามหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานที่ใช้โดยทั่วกัน ใช้วิธีอย่างหลากหลายและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างถูกต้อง ควรนำเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับนักเรียนในการคัดกรองเพื่อประหยัดเอกสารและเพิ่มความสะดวกในการติดต่อกับนักเรียน และการคัดกรองควรทำอย่างน้อยเดือนละครั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตินัดดา สิงห์แก้ว-ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจร PDCA: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดป่าตึงห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ได้เสนอแนะว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้เป็นระบบ มีเครื่องมือ วิธีการที่ชัดเจนและมีมาตรฐานคุณภาพ มีหลักฐานในการทำงานที่ตรวจสอบได้ ต้องให้ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องให้ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน (อิตินัดดา สิงห์แก้ว, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ควรเริ่มจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ของระบบช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน สรุปให้เห็นความสำคัญทั้ง 5 ด้าน เนื่องจากทั้ง 5 ด้านมีความสำคัญทุกด้าน ซึ่งแต่ละสถานศึกษาอาจมีสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่แตกต่างกันออกไป จากนั้นจึงค้นพบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ควรให้ความสำคัญและส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาด้านการ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือ คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน สถานศึกษาสามารถดำเนินการไปพร้อม ๆ กันได้ แต่ควรให้ความสำคัญกับ 3 ลำดับแรกดังกล่าวข้างต้นก่อน หากประสบความสำเร็จในการพัฒนา 3 ด้านแรกจะส่งผลให้สามารถลดภาระการดำเนินการหรือช่วยอำนวยความสะดวกในการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียนได้เช่นกัน

ภาพประกอบ 1 องค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

บทสรุป

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ถือเป็นระบบที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการพัฒนานักเรียน ช่วยให้สามารถทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาสามารถวางแผนและดำเนินการพัฒนานักเรียนได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียน ตลอดจนช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยเฉพาะ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่จะช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่มีความจำเป็นและเป็นข้อมูลตั้งต้นที่สำคัญในการดำเนินการขั้นตอนต่อไป ในระบบการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยครูที่ปรึกษาจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักและมีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน อาทิเช่น การเยี่ยมบ้านเพื่อสำรวจความเป็นอยู่ของนักเรียน การเก็บประวัติรายบุคคลของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหาร ควรให้การช่วยเหลือและสนับสนุน ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับครูที่ปรึกษาหรือผู้รับผิดชอบงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับข้อมูลพื้นฐานที่มีความถูกต้องและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่ง

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาควรให้การสนับสนุนการจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์พื้นฐาน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และภาพรวมของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ต่อเนื่อง และสถานศึกษาควรวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนจากเครื่องมือ เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมิน พฤติกรรม (SDQ) และแหล่งข้อมูลภายในสถานศึกษา เช่น ครู เพื่อนนักเรียน เป็นต้น

2. จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาควรนำข้อมูลการส่งต่อนักเรียนมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุง แก้ไขให้ทันกับสถานการณ์ปัจจุบันและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน และพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในอนาคต และสถานศึกษาควรปรับปรุง การดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนรายบุคคล ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เนื่องจากเป็นด้านที่ต้องการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงมากที่สุด

4. จากการศึกษาสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ มีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาดูแลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านรู้จักนักเรียนรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงในด้านดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจาก การรู้จักนักเรียน เป็นข้อมูลพื้นฐานและ ที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อดำเนินการด้านต่าง ๆ ต่อไป ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ช่วยให้สามารถเข้าใจถึงปัญหาและการไขปัญหา การพัฒนานักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

2. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง กับสถานศึกษาในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาของจังหวัดอื่น เช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ในด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการวิจัยที่ให้รายละเอียดมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 และ 2 เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น

4. ควรมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน หรือจำแนกตามปัจจัยอื่นๆ

5. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2565). *ช่วยได้จริงหรือ? "ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน" ที่ทุกสถานศึกษาต้องมี*. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/1004915>
- เจตบดีนทร์ บุญญรัตน์, สาโรจน์ เผ่าวงศากุล และนิพนธ์ วรรณเวช. (2565). แนวทางการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 5(4), หน้า 75-86.
- ธิตินัดดา สิงห์แก้ว. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือโดยใช้วงจร PDCA : กรณีศึกษาโรงเรียน วัดป่าตึง ห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิชาพงศ์ นาฏ และกฤษณก ดวงชาทม. (2565). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2): 253-263.
- รุ่งนภา สุขสำแดง. (2563). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วุฒิพงษ์ พันทิวา. (2563). สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนิสา มาสุข. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *ระบบช่วยเหลือนักเรียนนักเรียน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.

